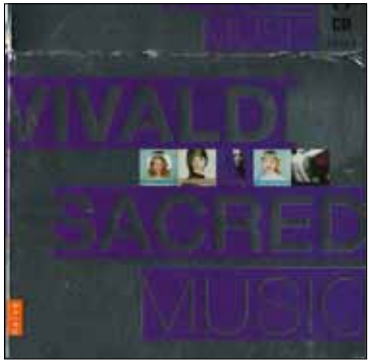


## CD KLASSIEK

Verzameld religieus  
Antonio Vivaldi

De beroemde Antonio Vivaldi (1678-1741) was ook een ontzettend productieve kerel. Hij componeerde zo'n vijfhonderd concerto's, veertig opera's, zeventig of meer symfonieën. Daarnaast tekende hij ook voor verbluffend knappe religieuze muziek, waarvoor trouwens de bestellingen voortdurend 'binnenliepen'. Ook al was Vivaldi 'vrijgesteld van de eredienst' om onduidelijke redenen (wellicht liefdesaffaires), hij was en bleef priester en zijn geestelijke werk was ook echt bedoeld om liturgisch te worden uitgevoerd en het hart van de gelovigen te raken.

Op zes cd's verzamelde het platenlabel Naïve Vivaldi's 'heilige muziek'. Ze bieden een mooi overzicht. Op cd 1 en 2 brengt aantal puik solisten een uitgebreide reconstructie van de vespers, begeleid door het Concerto Italiano van Venetiëspecialist Rinaldo Alessandrini. CD 3 bevat Latijnse motetten, vaak op niet-Bijbelse tekst, die meestal in de 'stille' momenten van de mis of tijdens de vespers werden uitgevoerd.

CD 4 is voor ondergetekende het hoogtepunt van de box. Dat heeft te maken met de adembenemende vertolking van Sandrine Piau,

maar evenzeer met het loepzuivere *In furore*. Die 'fureur' hoort bij God, die woedend is over de zonde van de mens, maar wiens goedheid uiteindelijk toch doorbreekt bij het aanhoren van de smeekbede van de berouwvolle zondaar. Op deze cd is er voorts nog het verbluffende *Laudate pueri*.

CD 5 laat opnieuw het Concerto Italiano aan het woord met een knappe Sara Mingardo voor het *Gloria* in re groot. De laatste cd maakt eveneens de verwachtingen waar met een *Nisi Dominus* en vooral een intens *Stabat Mater* (geschreven voor de oratorianen van Brescia), waarin de gevoelsmens Vivaldi uiteraard het hele palet van de emoties kan bespelen. Contratenor Philippe Jaroussky en contralto Marie-Nicole Lemieux schitteren.

De Vivaldibox biedt dus een fantastische selectie uit de privébibliotheek die Vivaldi bij zijn overlijden in 1741 naliet. (JC)

Vivaldi, *Sacred Works*, 6 cd's in box, met als solisten Gemma Bertagnolli, Roberta Invernizzi, Sara Mingardo, Antonio de Secondi, Anke Hermann, Laura Polverelli, Sandrine Piau, Stefano Montanari, Sara Mingardo, Philippe Jaroussky, Marie-Nicole Lemieux Accademia Bizantina, Academia Montis Regalis, Concerto Italiano, Ensemble Matheus, het geheel onder leiding van Alessandro de Marchi, Ottavio Dantone, Rinaldo Alessandrini en Jean-Christophe Spinosi, Naïve OP30541 (distributie harmonia mundi), 33,50 euro.

## CD FOLK

Eigenzinnig Kerstmis  
Sufjan Stevens

Elf jaar geleden nam de Amerikaan Sufjan Stevens voor het eerst een ep met kerstnummers op. Hij maakte het plaatje thuis en stuurde het, bij wijze van kerstkaart, naar vrienden en kennissen.

„Het was voor mij een oefening om Kerstmis meer te leren appreciëren. Geen andere feestdag mengt het sacrale zo naadloos met het wereldse”, zegt hij. Stevens is een van de weinige openlijk christelijke artiesten in de alternatieve muziek. Religieuze thema's duiken nu en dan op in zijn albums.

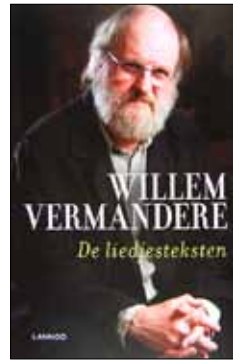
De kerstopnames werden voor Stevens een jaarlijkse traditie. Nadat een aantal nummers op het in-

ternet terecht kwam, bracht hij in 2006 een eerste box met vijf cd's uit. Het vervolg, de box *Silver & Gold*, ligt nu in de winkel.

Net zoals Stevens' andere muziek liggen de meeste kerstnummers op het snijpunt van folk, country en popmuziek. Sommige zijn traditioneel christelijke liederen in een eigentijds jasje of zelfs een eenvoudige herwerking van Bachs kerstoratorium. Maar net zo goed zingt Stevens *Have Yourself a Merry Little Christmas*, bekend in versies van onder meer Judy Garland en Frank Sinatra, of zelfgeschreven nummers. Een vrouwenkoor klinkt nu eens samen met een akoestische gitaar, dan weer met sfeervolle elektronische geluiden. Voor wie op zoek is naar een originele kerstsoundtrack. (JWH)

Sufjan Stevens, *Silver & Gold. Songs for Christmas, Volume 6-10*, Asthmatic Kitty Records, AKR100, 46,50 euro.

## BOEK MUZIEK

Liedteksten  
Willem Vermandere

Tweeënzestig is hij inmiddels, kleinkunstenaar, zanger, muzikant, filosoof, beeldhouwer en schilder Willem Vermandere. Nog steeds beroert hij het publiek van op het podium, zoals dit jaar nog bleek tijdens de Nekka-Nacht. Waar hij optreedt, zie je mensen mee lippen, neuriën of uit volle borst meezingen: nummers zoals *Blanche en zijn peerd*, *Lat*

*mie mor lopen* en *Klein ventje van Elveringe...* kent iedereen.

Nu werden alle liedjesteksten uit zijn 45-jarige carrière als zanger en muzikant gebundeld in een boek. De volgorde van de teksten werpt een licht op Vermanderes levensloop, de illustraties zijn etsen van zijn hand.

Willem Vermandere werd geboren in 1940, het eerste oorlogsjaar, en met de verschrikkingen van de oorlog, vooral van de Eerste Wereldoorlog die de Westhoek tekende, is zijn werk doorspekt. Wie wordt niet stil bij *Duizend soldaten?* Evengoed zingt hij over de dingen des levens, over gewone mensen en formuleert hij gebeden. Nu eens gebruikt hij een sappig West-Vlaams, zijn streektaal, dan weer een Nederlands waarin veel van de typische dialectklanken doorklinken. De ene keer is het speels en vrolijk, dan weer intens stil en verdrietig, zoals bij *Kindje kleene*, *kindje dood* of in *Runekes litanie*, een ode aan zijn overleden oudste kleinkind.

Stilaan sluipt de kritiek op maatschappij en Kerk in zijn werk. Het resulteert in het bekende *Bange blankeman*, een lied over multiculturaliteit uit 1993 dat hem ook kritiek opleverde uit extreemrechtse kringen. Zijn recentste lied over de slachtoffers van de oorlog verwijst naar de moslims die hier ook het leven lieten.

Op zijn zeventigste bracht hij nog een album uit, *Alles gaat over*. Hier spreekt een Willem Vermandere die terugblijkt op hoe alles verandert, maar die zich nog net als vroeger laat ontvallen dat het *téén en 't andere* is. (NL)

Willem Vermandere, *De liedjesteksten*, Lannoo, Tielt, 2012, 264 blz., 19,99 euro.

## BOEK SPIRITUALITEIT

Aelred onder de loep  
Guerric Aerden

De Britse twaalfde-eeuwse cisterciënzermonnik Aelred van Rievaulx liet ons een aantal bijzondere werken na over het geestelijke leven, waaronder *Over spirituele vriendschap*. Als een van de eersten wees Aelred van Rie-

vaulx op het belang van emoties en vriendschap in het geestelijke leven. Dat maakt hem tot een nog altijd lezenswaardig auteur.

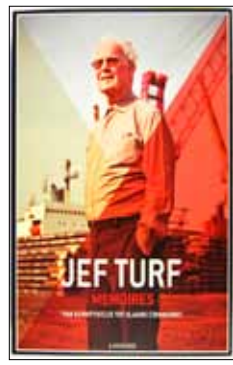
Vijf deskundigen uit zeer verscheiden domeinen nemen Aelred en zijn werk onder de loep. Allereerst moet de man worden gesitueerd in zijn historische context als leerling van de heilige Bernardus van Clairvaux. Vriendschap is het sleutelwoord om zijn spiritualiteit te begrijpen, maar dat begrip had in de twaalfde eeuw een heel andere betekenis dan nu. Voor Aelred is echte vriendschap immers ondenkbaar zonder Christus.

Psychologe Christiane Dumez stelt zich de heikele vraag of dit thema vorm kreeg door Aelreds persoonlijkheid. Was Aelred een 'vrouwelijke' man of misschien wel homoseksueel? Dat uitmaken, is moeilijk, omdat dit ter-

men zijn uit onze tijd. Belangrijker lijkt dan ook de rol van Cîteaux, het hoofdhuis van de cisterciënzers, waar voor het eerst een affectieve spiritualiteit werd ontwikkeld. Later werd die vooral geassocieerd met vrouwelijke religieuzen. (EDS)

Guerric Aerden (redactie), *Passie en contemplatie. Historische, spirituele en psychologische aspecten van Aelred, abt van Rievaulx*, Klement, Kapellen, 2012, 197 blz., 19,95 euro.

## BOEK GESCHIEDENIS

Memoires  
Jef Turf

Tussen catholicisme en communisme bestaat er een vreemde relatie. Dat begint je te dagen tijdens het lezen van de memoires van Jef Turf, een van laatste vooraanstaande Vlaamse communisten. De Kerk stond steeds zeer negatief tegenover het communisme en omgekeerd boterde het ook al niet. Toch bleken veel vooraanstaande communisten afkomstig uit christelijke milieus en leken ze soms wel 'rode missionarissen'.

Jef Turf werd in 1932 geboren in een vroom Mechels gezin met een vader die onderwijzer was in de parochieschool. Zijn hele jeugd

werd getekend door dat typische katholieke milieu, tot vader in 1945 een promotie miste door toedoen van het bisdom en de zonen voortaan niet langer naar het college, maar naar het atheneum moesten. De familie verhuisde ook naar de kust.

Turf verliet de moederkerk en werd kernfysicus. Tijdens zijn studiejaren in Gent leerde hij het marxisme kennen. Het verving zijn oude geloof. Hij verwoordt het ook letterlijk zo: „Zou het marxisme mij helpen een nieuwe levensvisie op te bouwen, ter vervanging van het verloren geloof?”

Zoals haast alle bekeerlingen verwerpt Turf zijn verleden. Midden in de herinneringen aan zijn jeugdijaren krijgt de lezer de haast letterlijke kritiek van Karl Marx op godsdienstigheid opgedist. Die is intussen volstrekt achterhaald, net zoals het grootste deel van Marx' denken. Maar verder in het verhaal blijkt Turf toch goed te kunnen opschieten met linkse christenen.

Turf liet een leuke baan bij het Koninklijk Meteorologisch Instituut staan om in dienst van de partij KPb te treden, met de wedde van een arbeider. We krijgen een inkijk in de wereld van de communisten anno 1960 en 1970. Het interessantste deel van de

memoires gaan over Turfs talrijke bezoeken aan de kameraden achter het IJzeren Gordijn. Die benadert hij heel genuanceerd.

In 1988, net vóór de val de Berlijnse Muur, liep het fout tussen Jef Turf en de KPb. Hij kwam in conflict met de orthodoxe strekking in de partij. Hij verloor zijn baan en bracht de laatste jaren van zijn loopbaan door als journalist van Belga.

Het boek stelt heel wat kritische vragen over politiek en economie, ook over kernenergie. Wellicht tot verbazing van velen geeft schrijver ook toe dat hij de jongste verkiezingen vanuit zijn Vlaamsgezindheid voor N-VA stemde. (EDS)

Jef Turf, *Memoires. Van kernfysicus tot Vlaams communist*, Lannoo, Tielt, 2012, 280 blz., 24,99 euro.